

Leti, kakor jim njih jezik kaže, slovenske imena zavijajo, ali pa slovenskim krajem clo nove imena po svoje zmišljajo. Takó so Rimljani čudno izrekovali Atrupium namest Rupa (dandanašnji je to Modruša v Ogulin-skim regimentu), Stridon namest Zdrinj, kjer je bil s. Hieronim domá; Peuciae namest Peči (skale); Peucini, Peucinacitae namest Pečniki, Pečnjaki; Odoacer namest Otókar; Rhaetia namest Rečje. Greki so tudi pisali Hazari namest Kozarji ali Kozarji. Dalej so Rimljani slovenskim krajem latinske imena dajali, kot postavim: „Ad Pyrum“ — Hrušica; ad Malum — Jablanica. Cesarju Upravda, ki je bil slovenec po rodu, so bili dali latinsko ime Justinianus.

Koliko bi še iz greškiga in latinskiga slovenskih imen na dan prišlo, ko bi bili oboji *k* in *c* pisali, in v izgovarjanji razložili; ako bi bili razločno pisali č, š, ž. Pa nekdanji Rimljani in Greki, kakor tudi poznejši pisavci dogodovščine sploh niso bili slovinci; od tod pride, de se nam mora slovenska dogodovščina starih in novih časov vsa ptuja kazati; de v nji skoraj nikjer Slovincov ne najdemo, in bi nikjer za nje ne vedili, če bi mi sami Slovenci ne bili. — O ko bi pač imeli dogodovščino (zgodovino) po domače pisano, kakó rad bi jo bral star in mlad v razveseljenje in poduk! Zgodovina je nar boljši učenica narodov. Take dogodovščine je pa le od učenih Slovincov pričakovati. *) Poženčan.

Kratek pregled novih slovenskih knjig.

2.

„Obči Zagrebški kolendar“ za leto 1846. Z višjim dovoljenjem izdan od gosp. Lavoslava Župana, v red djan od gosp. Slavoljuba Verbančiča. Cena v Zagrebu mu je 1 goldinar srebra. —

Pervi tečaj tega vélikiga kolendara ali po našim jeziku te vélike pratike je gotovo vsacimu rodoljubu močno vstregel. Sostavljen je po izgledu mnogočislana Dunajskiga kolendara, ki se „Avstria“ imenuje in njegov obsežik častno pričuje, de je vredništvo kolendara pravimu možu izročeno.

V začetku perviga dela knjige stoji navadna prak-tika za katolske, protestante, staroverce, i. t. d. Ti so pridjane nebne in zračne premembe, oznanjenje vsih somnjev v raznih krajih in še kako drugo modrilo; potem pride rodoslovje presvitliga avstrijskiga doma, pregled cele Evrope in avstrijske vojne, in imenik vsih duhovnih, svetovnih in vojaških stanov na Ogerskim, Horvatskim in Slavonskim. — Drugi del obseže več so-stavkov vsakimu stanu permerjenih k pridu in razvesel-vanju, za poduk in kratek čas slehernimu omikanimu in prostimu bravcu, in nekoliko narodnih pesem. V per-vim sestavku je spričano, zakaj se ta knjiga imenuje kolendar. Čisto ime slovansko ji dati je pač práv; de bi pa nekoliko nemškemu Kalender in latinskemu Ca-lendarium soglasno bilo, jo bolj práv imenujemo ko-lendar ali koledar od čisto slovanske korenine ko-leda. Stari Slovani so imenovali koleda praznik 24. Grudna in pri vsih Slovanih je ta beseda navadna; ško-da, de prostor ne perpušči vsih pomemb te besede presteti, zatorej le ob kratkim opomnimo vsaciga Slo-venca znane besede „koledovati.“ O božiči se fantje pred hišami zberajo, pojó in srečo vošijo k novimu letu, in s tem si nekoliko darú perdobijo za kupovanje sveč za cerkev. Tak dar se imenuje koleda, in pevci kole-darji. Kér je ta knjiga tudi nekako taki koledar ali kolendar, kér okoli noviga leta perpoje, zato jo práv

takó kerstimo. Še bolj bi se ji reklo koleda, kér je práv za práv tudi neki dar k novimu letu.

Med drugimi lepimi sestavki tudi s kamnorezi olep-šanimi nam posebno dopade podučenje, kakó bi se mogle nepopolnamasti in pogreški prostiga na-roda iztrebiti in njih stan zboljšati, kakor tudi razlaganje, kakó je treba narodne šole vrediti in vpeljati, de bi bile koristne. Spisatelj tega sloga se bistroumno vstavlja vsim jezikačem, ki vedno zoper vpe-ljevanje šol godejo, in razne izgovore izmišljujejo: de je obnašanje v šolah bivših ljudi bolj pohujšljivo, de je njih življenje bolj spačeno, kakor nevednih in neomika-nih i. t. d. Pa taki ne pomislijo, de je to narveč na lastnosti delitve naukov ležeče, in ravno zato je treba za vpeljevanje dobrih šol skrbeti. Če bi pa izobraže-nje ljudi res nevarno bilo, zakaj bi nam pa Bog bil um dal, kteriga vedno omikavati smo dolžni, in zakaj bi nas raji živino ne bil ustvaril? Kdo pa bi raji v živinski kakor v ljudski družbi živel? Razborno je toraj razlo-ženo, kakó perpravnice (Preparanden-Schulen) in s čim šole vpeljati, in učenikam plačilo pomnožiti, potem, kaj, kakó in kje je treba učiti. Proti koncu te knjige je še nekej od domačih zdravil, poljskiga gospo-darstva in od pravopisa perdjaniga, kakor tudi ime-nik manj znanih besedi. Ob kratkim: Zagrebški ko-lendar je takó zložen, de nič v njem ne zgrešujemo, kar v take knjige gré, in de serčno želimo, de bi tudi per nas tako koleda kmalo zagledali. Z.

Odgovor na vprašanje 24. lista zastran „race“.

Raco narediti v pomeni obropati ali okrasti sim v svojim rojstnim kraju v Podhomu nad Blejskim je-zeram na Gorenskimi dokajkrat slišal in tudi moja stara mati, ktero sim zato vprašal, so mi to poterdili. V ravno tem pomeni pravijo tukaj tudi: Štréh narediti, na priliko: on štréh naredí, če le more, er stiehl wenn nur möglich; práv štréh so mu naredili, to je, man hat ihn tüchtig bestohlen. Juri Plemel.

Tudi od več družih strani iz Gorenskiga so nam na znanje dali, de je izrek „raco narediti“ v po-meni aufhauen, viel ausgeben, durchbringen dobro znan. Jez sim večkrat slišal: „birt nam je pravo raco naredil“ der Wirth hat uns eine grosse Rech-nung gemacht. Vrednik.

Velika nesreča.

Pravijo, de je 13. dan tega mesca v Siski v neki veliki žitni hram strela vdarla in požgala okoli 20 tav-žent mernikov žita.

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Ratár.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajuju	
	18. Maliga serpana.		13. Maliga serpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	56	2	—
1 » » » banaške ...	2	9	2	12
1 » Turšice	1	9	1	9
1 » Soršice	—	—	1	46
1 » Reži	1	24	1	27
1 » Ječmena	1	10	—	—
1 » Prosa	1	10	1	16
1 » Ajde	1	3	1	10
1 » Ovsá	—	48	—	54

*) Častitljivi gosp. Poženčan bi bili po svoji vednosti in pri-jetnim jeziku mož za to delo. Vredništvo.